

STJEPAN LOVRIĆ

Sjećanja iz mog života

(Uz 70. godišnjicu života)

Uredništvo Sv. Cecilije povremeno objavljuje prikaze, biografije i članke o našim zaslužnim cecilijancima. U ovome broju donosimo kratku autobiografiju iz pera svećenika đakovačke biskupije vlč. Stjepana Lovrića, skladatelja mnogobrojnih moteta, crkvenih i svjetovnih popjevaka, solo pjesama, klavirskih i orguljskih skladbi, dirigenta i osnivača brojnih crkvenih zborova, te dugogodišnjeg suradnika časopisa sv. Cecilije.

»Rodio sam se u Donjem Viljevu (Slavonska Podravina) dne 29. III. 1903. Nakon osnovne škole u Đakovu pohađao sam klasičnu gimnaziju u Osijeku i Zagrebu gdje sam maturirao 1922 god. Nastavio sam studij teologije u Đakovu, a kasnije diplomirao teologiju na fakultetu u Zagrebu. Od 1927 služio sam kao svećenik na župama; Valpovo, Slavonski Brod, Osijek, Ilača i Dalj. God. 1972 pošao sam u mirovinu. Sada živim u Vinkovcima i pomažem u župnoj crkvi svom kolegi Vinkovačkom župniku gospodinu Josipu Pavloviću inače oduševljenom cecilijancu.

Iskreno priznajem da sam od najranije mladosti veoma uživao u crkvenom pjevanju i u slušanju sviranja na orguljama. To sam najprije doživio u Đakovačkoj katedrali od god. 1914. Te naime godine moji su se roditelji doselili u Đakovo. Pokojni tata Matija redovito je išao na sv. Misu u katedralu i mene uvijek vodio, gdje sam slušao prvorazredne Steinmayerove orgulje i pjevanje mješovitog katedralnog zbora. To nije bi-

la stroga cecilijanska glazba, ali se lijepo izvodila. Mnogo puta sam slušao i u obične dane gregorijanski »Salve Regina«, što su ga pjevali članovi muškog katedralnog zbora. Sve je to na mene izvanredno djelovalo i ostavilo u mojoj nutрини nezaboravne utiske o uzvišenosti crkvene liturgijske glazbe.

Od god. 1914—1920 pohađao sam klasičnu gimnaziju u Osijeku i stanovao u sjemeništu, gdje se na moje veliko veselje gajila prava cecilijanska glazba — pjevanje. Sve je to s nama sjemeništarcima upravo znalački provodio prefekt vlč. Stjepan Flodin DI., koji je bio veoma muzikalan, a isto oduševljeni cecilijanac.

Prije svega sve je sjemeništarce uvježbavao crkvene popjevke iz prve »Vjenčeve crkvene pjesmarice«. Tu su bili zastupljeni »Cithara Octochorda« i prvi naši cecilijanski skladatelji: »Dugan, Kolb, Canjuga, Tačlik, Špoljar i Mirko Novak. Osim toga vlč. Flodin uvježbavao je s najboljim pjevačima dvoglasne i troglasne latinske mise, litanije i neke motete od njemačkih cecilijanaca: Hallera, Witta, Mitterera i Griesbachera. Sve smo to izvodili u sjemeniškoj kapelici u Osijeku. Uz vlč. Flodina kao njegov pomagač zamjenjivao ga je 2 godine od mene stariji kolega, sada već pokojni Pero Ivanišić (Crnkovački). Posebno ističem da sam god. 1918 počeo u Đakovu preko školskih praznika učiti glasovir kod časne sestre

Ludmile. Vježbao sam po cijele dane u samostanu a onda kroz 2 godine neumorno nastavio u Osječkom sjemeništu. Vježbao sam iz najboljih udžbenika (Škola za harmoniju od Bungarta i Singenbergera). Za godinu dana već sam mogao pratiti pjevanje sjemeništaraca u kapelici.

Na sjemenišnim priredbama naš je muški i mješoviti zbor izvodio i svjetovne pjesme i zborove od: Zajca, Novaka, Vilhara, Žganca i dr. Pod vodstvom starijih glazbenih sjemeništaraca gajili smo i tamburašku literaturu od poznatih domaćih skladatelja: Broza, Canića, Vodopivca i dr.

O glazbi i pjevanju u Osječkom sjemeništu posebno još ističem da smo u razdoblju od 1918—1920 uvježbavali sa muškim zborom tešku ali izvrsnu skladbu: Staroslavensku misu od Karela Kukle i Veličaj. Sve su to bili temelji za moje kasnije muziciranje. Na gimnaziji imali smo mješoviti zbor sa dječaćkim sopranima i altima. Zbor je vodio a ujedno svirao i orgulje prof. Josip Kamnikar.

Na svršetku VI razreda u Osijeku došao je nenadano veliki preokret. Višeškolci iz Osječkog sjemeništa su već te jeseni poslani na daljnji studij u Zagreb gdje je bila otvorena nova klasična gimnazija. Ja sam u tom sjemeništu radi najboljeg znanja i vještine na harmoniju bio imenovan orguljašem i tako dođoh i do orgulja. Na orguljama sam svaki dan svirao na đaćkim jutarnjim misama. U slobodno vrijeme mogao sam i vježbati na orguljama. Brzo sam napredovao. Kraj mene je redovito stajao i započimao pjevanje mlađi kolega Ivo Kokot, danas poznati crkveni kompozitor i ideolog cecilijanske crkvene glazbe. Kao gimnazijski orguljaš išao sam svake nedjelje i blagdane na kor katedrale i tamo upoznao znamenitog orguljaša prof. Franju Dugana, a uz to slušao i pjevanje katedralnog zbora. Profesor Dugan je bio veoma srdačan i jednostavan. Što god sam ga pitao sve mi je rastumačio. Promatrao sam ga kao velikana u njegovom majstorskom registriranju, improviziranju, a pogotovo sam najradije slušao umjetničku reprodukciju najvećih majstora za orgulje: Bacha, Francka, Liszta, Duboisa, Guilmanta i starih klasičnih majstora svih škola i smjerova. Počeo sam sistematski nabavljati izvrsnu orguljašku literaturu, misleći da će mi kao budućem svećeniku biti baš crkvena glazba glavno zanimanje. Sjećam se kako mi je često prof. Dugan govorio: »Dečec, moraš svirati dobre majstore, koliko dopuštaju tvoje tehničke mogućnosti i znanje, nadalje moraš mnogo prepisivati dobre kompozicije i ujedno tako solidno i sigurno analizirati harmonije i kontrapunkt i konačno što god više možeš morat ćeš učiti napamet dobre kompozicije za orgulje odnosno za harmonijum«. Ja sam ga poslušao i te njegove naputke koliko sam više mogao provodio u praksi.

Za moju marljivost i veliki interes za cecilijansku glazbu doznao je i glavni urednik sv. Cecilije, kanonik Janko Barlé. Više me je puta pozivao k sebi te me tom prilikom poticao na studij cecilijanskog pokreta. Uvijek me je darivao kojom lijepom glazbenom knjigom, na pr.: tumačenjem »Cithare Octochorde« i Pavlinske pjesmarice te naputkom na hrvatskom jeziku za izvođenje gregorijanskog koralala. Vlč. Barlé namjeravao je već tada da mi uz teološki studij u Zagrebu omogućiti i privatni studij glazbe kod prof. Dugana! No to se nažalost nije ostvarilo.

Kad sam u jesen 1921. god. započeo VIII razred gimnazije, već se povratio sa studija iz Ljub-

ljane skladatelj O. Kamilo Kolb. Ivo Kokot i ja zamolili smo ga da nas poučava teoriju glazbe i nauku o harmoniji. On je pristao na to. Učio nas je sistematski harmoniju, a mnogo puta nam je na našu molbu pokazivao po koju svoju novu kompoziciju. Sjećam se kako nam je na harmoniju i na ploči pokazivao neke interesantne harmonije iz orguljskih skladbi Césara Francka. Baš u proljeće 1922 god. slušao sam u katedrali orguljski koncert, na kojemu je prof. Dugan sjajno odsvirao 2 izvrsne orguljske skladbe i to »Koral u a molu« od Césara Francka i »Sposalizio« Franza Liszta; sa vanrednom registracijom na tim modernim i grandioznim orguljama.

Za vrijeme moga dvogodišnjeg boravka u Zagrebu bio nam je rektor sjemeništa kanonik dr. Kamilo Dočkal, muž veoma inteligentan i vrlo muzikalan. Bio je gotovo virtuoz na violini. On me iskreno zavolio baš radi muzike. Sjećam se da me je više puta slao da u nedjelje i blagdane u crkvi sv. Marka zamjenim na orguljama prof. Dugana kod popodnevni večernjica.

Po mome sjećanju u tom vremenu počeo sam skladati male kompozicije za harmonij i orgulje. Te sve male skladbe sačuvao sam do danas. Nisu to nikakve velike muzičke tvorevine ali je ipak interesantno. Kao prvijenci koji su mi danas vrlo dragi. U jesen 1920 god. bila je priređena lijepa akademija sa raznolikim programom uz prigodni referat bilo je izvedeno i nekoliko pjevačkih točaka a na koncu tamburaški orkestar skupa s pjevačima. Tada sam prvi put nastupio kao dirigent.

Nakon svršene gimnazije nastavio sam studij teologije u Đakovu gdje sam imenovan »Cantus magister«. Kroz cijelo vrijeme studija teologije u Đakovu bio sam organizator crkvenog pjevanja i cjelokupnog muzičkog života. Prigodom 8. XII. redovito sam spremao muzički program, na komu su se nalazile obično marijanske pjesme latinske i hrvatske, a i solo pjesme uz pratnju. Imali smo i tamburaški orkestar, a kasnije violine i čelo. Marljivo sam studirao teoriju glazbe te tražio savjete od prof. Dugana i p. Kolba. U slobodno vrijeme neumorno sam svirao harmonij. Literaturu sam obogaćivao novim skladbama Bossia, Dvořaka, Bonneta i Rheinbergera. Orgulje sam kroz cijelo vrijeme studija u Đakovu redovito vježbao u katedrali. Od teoretskih djela temeljito sam proučio Duganovu Elementarnu teoriju glazbe. Iza toga sam sistematski studirao Nauku o sazvučju od Förstera. Kasnije sam nauku o kontrapunktu posebno proučio iz priručnika Dugana i Griesbachera. Uz to sam upotrebljavao metodu koju mi je preporučio prof. Dugan tj. analizirao sam njegove obradbe tzv. hrvatskih koralala iz Cithare Octochorde. U te 2 god. u Đakovu počeo sam skladati Marijanske i Euharistijske popjevke. Nakon nekoliko ozbiljnih pokušaja poslao sam na uredništvo sv. Cecilije prof. Duganu nekoliko mojih mješovitih zborova. Na moje veselje uskoro je u glazbenom prilogu Cecilije god. 1925 štampan i prvijenac »Marijo slatko ime«. 1926 štampan je muški zbor »O Salutaris hostia« a 1927 pučka popjevka »Marijo svibnja kraljice«. Poslije svršene bogoslovije otišao sam za kapelana u Valpovo gdje sam propagirao cecilijansku ideju učeći narod pjevati misne pjesme, euharistijske i marijanske. Na toj istoj župi zabilježio sam nekoliko starih slavonskih popjevaka. Jednu od tih »Savila se bijela loza vinova«, obradio sam kasnije kao slobodnu fantaziju za veliki muški zbor pod naslovom »Podravino ravna zemljo moja«. To je iz-

dao »Sklad« u Zagrebu 1936 god. U Valpovu sam dovršio a) koral i 2 varijacije za harmonij ili klavir, b) ciklus »Iz moga života« za klavir. God. 1929 premješten sam u Slavonski Brod. Za to vrijeme kroz 5 god. u Brodskoj okolici po selima čuo sam a i zabilježio najstarije slavonske popijevke i neke od njih obrađivao slobodno kao fantazije za muške zborove. Sve te zborove oduševljeno je primio prof. Rudolf Matz, urednik »Sklada« koji je tiskao mojih desetak muških zborova. U nakladi »Sklad« štampan je također moj nešto veći muški zbor »Molitva za pokojnike«. Rado priznajem da sam izrađujući te stare slavonske motive došao u vezu i bliže poznanstvo sa kompozitorima Rudolfom Matzom i Josipom Vrhovskim. Oni su mi veoma rado davali stručne savjete oko bilježenja starih narodnih motiva, a posebno o mojoj Slavoniji. Držim da sam sve slavonske motive obradio posve samostalno, pače i originalno. Sve ostale zborove koje sam obradio, sačuvao sam i oni su ostali u rukopisu. Za prof. Rudolfa Matza i Josipa Vrhovskog moram sa ponosom napomenuti da su mi kasnije postali iskreni prijatelji i pobratimi. Ja ih obadvojicu ovdje nazivam — uz već prije spomenute: prof. Dugana, p. Kamila Kolba, kanonika Janka Brleá, nezaboravnog Stjepana Flodina, te dr. Kamila Dočkala — mojim zaista velikim učiteljima jer su me kroz mnoge godine sistematski podučavali u glazbi.

God. 1932. štampana je u sv. Ceciliji moja marijanska popjevka za alt, solo i orgulje: O Marijo mila. Tu popjevku zapazio je i poznati veliki slovenski kompozitor Stanko Premrl, i ocjenio ju u slovenskom crkvenom glazbeniku kao vrlo interesantnu, a mene naglasio kao posebno talentiranog crkvenog skladatelja. God. 1933 ponovno sam preko ljetnih praznika studirao teoriju glazbe kod prof. Franje Dugana. God. 1935 štampan je u sv. Ceciliji moj oveci muzički zbor »Juravit Dominus« za bas, solo i orgulje. Te iste god. komponirao sam za zbor đakovačkih bogoslova »Ave Maria« uz orgulje. God. 1939 izveli su također đakovački bogoslovi do sada moj najpoznatiji muzički zbor »Kraljici mira«. Ta skladba pobudila je među slušateljima posebnu pažnju i priznanje pa je i do danas ostala na stalnom repertoaru u đakovačkom sjemeništu. God. 1942 komponirao sam veći muški zbor na latinskom jeziku »Salve Regina«. God. 1943 započeo sam svoju koncertnu kompoziciju za orgulje »Improvizacija« koju sam kroz punih 30 god. u sebi nosio, a završio sam je početkom ove god. 1973. God. 1952 započeo sam novu kompoziciju za orgulje: Fantazija (predigra, međugra i finale), koju sam završio koncem 1972. Od god. 1951—1968 skladao sam uglavnom na pjesničke tekstove svećenika đakovačke biskupije Mitra Dragutinca marijanske skladbe za muške i mješovite zborove (Gosp: na Tekijama; u Moroviću; u Ilači; U Marija Jud; u Dragotinu; a posebno Fatimskoj Gospi koja je među najboljima).

God. 1969 skladao sam za muški zbor: »Međimurje« i posvetio za 80-godišnjicu života akademiku i mom starom prijatelju dr. Vinku Žgancu pače i tekst sam sastavio sam. Umnožene partiture nalaze se među mojim rukopisima. Posebno iznosim u ova sjećanja da sam među mojim brojnim rukopisima našao još 3 kompozicije, koje su pisane kao partiture za harmonij (klavir), a zapravo su zamišljene tako da se jedamput orkestriraju. To su: a) predigra, međugra i finale,

b) Slavonska rapsodija

c) Uvertira

Sve sam ove kompozicije nosio u sebi kroz dugo godina. Svirao sam ih na svome harmoniju i konačno napisao partiture. Od crkvenih kompozicija i to vokalnih napisao sam još: a) Sv. Matiji apostolu — mješoviti zbor b) Sveti Čas — za prvopričesnike

Iako sam kao svećenik bio veoma zauzet svojom svećeničkom službom, ipak sam sudjelovao kao aktivni pjevač u Hrvatskom pjevačkom društvu »Davor« u Slavonskom Brodu, i u hrvatskom pjevačkom društvu »Lipa« u Osijeku. God. 1931 osnovao sam u Slavonskom Brodu mješoviti crkveni zbor i dao mu ime sv. Cecilija. Ja sam taj zbor uvježbavao i s njime redovito nastupao u župnoj crkvi sv. Stjepana u Slavonskom Brodu (od 1931—1934). Orguljaš je bio ravnatelj škole Luka Čosić. U đakovačkom sjemeništu bile su nabavljene nove koralne knjige (Liber usualis). Sjećam se da sam u sjemeništu bio neumoran propagator svete glazbe. Moje muške zborove po starim slavonskim motivima pjevali su između god. 1931—1941 uglavnom svi zborovi učlanjeni u Hrvatski pjevački savez. Sve su kritike bile javne u novinama te su isticale originalnost u obradbi radi interesantnog ritma i harmonije, a uz to zbog jednostavnosti. To je zapaženo i među sastavljačima najnovijeg muzičkog leksikona, u kojoj je i muzički rad skladatelja Stjepana Lovrića posebno istaknut. Neki su zborovi doživjeli i po više štampanih izdanja. Po mome sudu, najbolje su uspjeli muški zborovi: »Cico moja«. »Dika piše«. »Sino kisni«, »Ori zelja«, »U slavonskom kolu« i »Diko bebo«. Među najbolje interpreatore mojih slavonskih muških zborova ubrajam hrvatska pjevačka društva: »Neven« iz Subotice, »Zvonimir« iz Zagreba, »Davor« iz Slavenskog Broda, »Sloboda« iz Zagreba, te »Reljković« iz Vinkovaca, koji mi je ujedno prvi počeo izvoditi moje zborove. Od ostalih društava koji su izvodili moje slavonske zborove ističem: Osječka pjevačka društva: Lipa, Kuhač, »Zrinski« i »Frankopan«. Gotovo sve moje slavonske zborove pjevali su hrvatski zborovi i u Sjevernoj Americi (Chicago, Pittsburg, Chleveland.). Na svjetskoj izložbi u Bruxellesu 1935 god. Karlovačko pjevačko društvo »Zora« pjevalo je moj muški zbor »Ori zelja« (sa netočnim prijevodom (»Cultive les choux«) misleći da se radi o zelju (kupusu, a ne o konju sive boje). U god. 1972. za proslavu 200—godišnjice župske crkve komponirao sam i na orguljama izveo »Tri karakteristične melodije« kao popratnu glazbu za crkvenu dramu »Skazanje o životu i mučeništvu Cibalskog mučenika bl. Poliona«. Još uvijek marljivo izrađujem i dotjerujem mnoge svoje skladbe koje još očekuju svoju konačnu formu, jer se većina ovih radova nalazi u rukopisu.

Na kraju donosimo nekoliko kronološki poređanih koncerata, na kojima su bile izvedene skladbe gosp. Lovrića.

God. 1935 pjevačko društvo Zora iz Karlovca nastupa u Bruxellesu sa Lovrićevim skladbama.

God. 1936 pjevačko društvo Davor iz Slavenskog Broda izvodi u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu 4 njegove skladbe.

God. 1937 na festivalu pjevačkog saveza u Zagrebu izvode se 3 Lovrićeve skladbe.

God. 1938 isti program u glazbenom zavodu izvodi obrtničko društvo Sloboda.

God. 1938 društvo Lipa iz Osijeka izvodi 2 skladbe.

God. 1939 pjevačko društvo Reljković izvodi Lovrićevu obradbu »Sino kisni«.

God. 1939 pjevačko društvo Zvonimir na koncertnoj turneji (Vinkovci, Subotica, Sombor, Bje-
lovar) izvodi 2 skladbe.

God. 1940 muški zbor Reljković izvodi 2 sklad-
be.

God. 1941 zbor bogoslova izvodi »Salve Regina«

God. 1941 pjevačko društvo »Sloga« u Banja Lu-
ci ima na programu: Dika piše, i Cico moja.

Navodimo i nekoliko izvadaka iz kritika gdje se vrlo pohvalno govori o skladateljskom talentu Stjepana Lovrića: »Osobito su bile dopadljive kompozicije gosp. Lovrića »Sino kisni« i »Cico moja«, koje je publika burnim pljeskom i odo-
bravanjem nagradila i prisutnog autora gosp. Lov-
rića« (prigodom nastupa pjevačkog društva Zvo-
nimir).

U kritici vokalnog koncerta zbora Kuhač kaže se: »Skladbe iznose našu narodnu glazbu iz raznih hrvatskih krajeva, oslanjajući se na naš narodni melos. Iskreno nastojanje autora skladbi, da se tome stremljenju prilagode, većim je djelom us-
pjelo u pogledu stila, harmonije i invencije. Oso-
bito su u tom pogledu uspjele skladbe Lovrića (Molitva), Gotovca i Kolarića, koje su kod sluša-
telja naišle na osobitu dopadljivost.«

Povodom koncerta pjevačkog društva Lipa kri-
tičar piše: »Svakako 2 najzanimljivije točke bit će Lovrićeva »Mila mamu« i Kolbova »Dok sam krao«, koje će na ovom koncertu biti prvi put iz-
vedene. Lovrićeva skladba pisana je za muški zbor na narodni tekst iz okolice Đakova i u duhu na-

rodne melodije, a posvećena je hrvatskom pjevač-
kom društvu Lipa. Ovaj nadareni skladatelj pru-
žio je ovom skladbom još jedan dokaz više o svo-
jim lijepim skladateljskim sposobnostima i do-
kazao puno smisla za ugođaj narodnog duha, ne
samo u vođenju melodijske linije, nego i harmo-
nije. Melodija mu je pjevna, jednostavna, ali pu-
na topline i iskrenosti, harmonija jednostavna,
ritam jasan. Skladba se sastoji iz 4 malih djelova,
lagana je te je vrlo lijepi i zahvalni doprinos na-
šoj vokalnoj literaturi«.

U glazbenom prilogu ovog broja uvrštena je i
Lovrićeva skladba za orgulje »Improvizacija«, na-
dahnuta narodnim melosom. Po obliku to je svo-
jevrsni rondo sa nekoliko kontrastnih djelova, o-
brađenih u romantičnom duhu, uzornim orgulj-
skim stilom, znalačkim korištenjem oprečnih zvu-
kovnih boja (gambe, flaute itd.). Skladba je pro-
žeta pretežno melankoličnim ili opet rapsodičnim
ugodažem što je tipično za slavonski folklor.

Iz ovog kratkog prikaza vidljiva je činjenica
da je Cecilijski pokret u Hrvatskoj uz sve ostale
uspjeh uključio u svoje redove niz sposobnih po-
jedinaca, koji su na svojim župama marljivo i
sustavno uvježbavali zborove, orguljali, komponi-
rali za mnoge prigode i tako na terenu širili i nje-
govali narodnu popjevku bilo crkvenu ili svjetov-
nu. Među te neumorne borce za cecilijansku ideju s
ponosom ubrajamo i vlč. gosp. Stjepana Lovrića,
zahvaljujući mu na njegovoj velikoj glazbenoj
djelatnosti, koju je on razvio osobito na području
svoje đakovačke biskupije. Ovom prigodom ured-
ništvo Sv. Cecilije na poseban način čestita pošto-
vanom svečaru njegov jubilej, želeći mu još mno-
go uspjeha. Ad multos annos!

Za tisak priredio: Mato Leščan

Josip Kribl: BOŽJA PORUKA ČOVJEKU — pro-
povijedi za cijelu godinu, ciklus C prema čitanji-
ma nedjelja i blagdana. Izdao autor u vlastitoj na-
kladi. Zagreb, 1973. Str. 232, cijena 50 d. — Na-
rudžbe: Dr Josip Kribl, Kaptol 7, 41000 Zagreb.

*Josip Kribl: REDOVNICA PREMA BOGU I BLIŽ-
NJEMU I. DIO.* Razmatranja za svaki dan u godi-
ni. Ovaj dio sadrži razmatranja od Došašća, do sri-
jede pred Uzašašće. Izdao autor, Zagreb, 1973.
Str. 440, cijena 70 d. Narudžbe: Josip Kribl, Kap-
tol 7, 41000 Zagreb.